ANNONS:

ANNONS:

INSÄNDARE

Insändare. ”Låt personalen ta över makten över sjukvården”

Uppdaterad 2023-09-18 Publicerad 2023-09-17

Politiker och tjänstemän bör lämna ifrån sig makt till personalen inom sjukvården, anser insändarskribenten. På bilden: Gällivare sjukhus. Foto: Erik Simander

INSÄNDARE. Om sjukvården ska bli bättre måste allmänheten kräva av sina politiker att de släpper sitt och byråkraternas inflytande. Låt personalen ta över makten över vården, skriver läkaren och civilingenjören Göran Härdelin.

Detta är en insändare i Dagens Nyheter. Skribenten svarar för åsikter i artikeln.

Spara Dela

Att som patient eller skattebetalare ha åsikter om hur vården fungerar (och borde fungera) skiljer sig ofta från hur det är att se vården fungera inifrån. Jag har haft förmånen att uppleva båda perspektiven då jag tidigare arbetade jag som managementkonsult, förändringsledare och chef i näringslivet, men skolade om mig och nu arbetar som läkare i Stockholm. Därför var det med intresse jag läste DN:s huvudledare den 26 juli, som rapporterade om att många i Sverige är missnöjda med vården (trots att indikatorer visar bra resultat) och tycker att den borde reformeras ”från grunden”.

Vården har manglats med reformer sedan 30 år tillbaka. Frågan man då ställer sig är vad som var /är fel med dem? Från 90-talets ”New Public Management”, som skulle marknadsanpassa vården, till den senaste reformen ”En god och nära vård”, vars mål är att ställa om vården till mer personcentrerad och använda vårdcentralerna som nav. Är det själva reformerna i sig som är problemet?

Enligt min mening ligger problemet inte i reformernas idéer, utan i genomförandet av dem. Exempelvis skrev Myndigheten för vård och omsorgsanalys i år, i sin utvärdering av just ”En god och nära vård”, att reformen fortfarande bara arbetas med på ”strategisk nivå”, men att ännu inget syns ute i verksamheterna eller hos patienterna. Samma sak skrev de året innan och även året innan dess. Trots fina målbeskrivningar lyckas reformen bara avlöna strateger och administrativ personal på central nivå. Den faktiska förändringen ute i verksamheterna uteblir.

ANNONS:
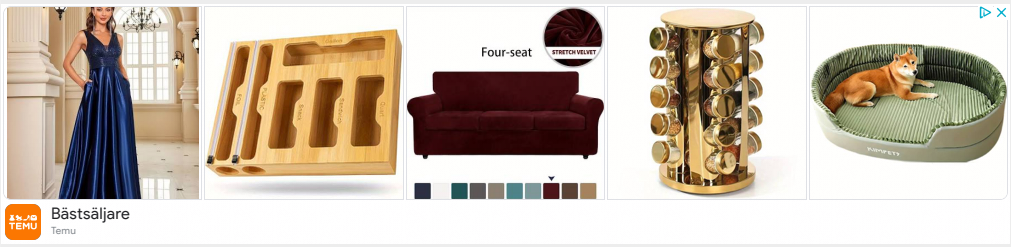

ANNONS:

Att reformerna aldrig verkar göra annat än att öka den byråkratiska bördan beror bland annat på att läkarna, sjuksköterskorna och undersköterskorna ute på vårdcentraler och sjukhus, oavsett vad som står i själva reformerna, blir bortglömda i förändringsarbetet. Och det är häpnadsväckande eftersom vård är en verksamhet där personalen är den överlägset viktigaste resursen.

Trots allt vurm för näringslivets principer tycks vårdens makthavare ha glömt bort den kanske mest användbara av organisationsprinciper för en verksamhet som vården. Det enda du behöver göra är att ta hand om dina medarbetare så kommer de att i sin tur ta hand om patienterna och lösa alla problem på bästa sätt. Men glömmer du bort det kommer verksamheten inte att fungera.

Nu har vårdens makthavare börjat fila på en ny stor reform, vilket är centralisering av vården från region till stat. Det kan låta både rätt och rimligt. Men det behövs ingen statlig utredning för att inse att en sådan insats skulle kosta många miljarder och ta mycket lång tid att genomföra innan svenska folket, om alls, skulle märka någon skillnad i sin dagliga vård.

Som alternativ till det – och till alla nya tänkbara reformer – har jag ett enklare och billigare förslag som snabbt skulle förbättra vården (och upplevelsen av den hos svenska folket). Det är att återföra makten över vårdapparaten från politiker och tjänstemän till de som vet hur den fungerar. Det vill säga, ge tillbaka ledarskapet och resurserna till den personal som man i åratal lyckats undvika i allt reformarbete.

Här är tre åtgärder som skulle få det att hända:

1. Stoppa alla ”reformer/verksamhets/utvecklingsprojekt” som drivs på central eller regional nivå och för i stället över reformbudgeten till sjukhus och vårdcentraler där kompetensen finns. Ute i vårdverksamheterna sker dagligen en kunskapsdriven förändring lett av operativ personal som hela tiden förbättrar processer, metoder och verktyg med få resurser och trots en byråkratisk överrock. Om överrocken lyftes av och reformresurserna gick till det vanliga linjearbetet – där kompetensen, kreativiteten och lösningsförmågan finns – skulle förändringsarbetet blomstra. Den enorma kraften och förändringsförmågan kunde man se bland annat under vårdapparatens omställning under pandemin

2. Inför ett krav på att chefspositioner inom vården måste ha relevant utbildning inom hälso- och sjukvård samt klinisk erfarenhet av den verksamhet de leder. I vårdens operativa vardag är det läkare som leder och organiserar de medicinska teamen. De har en lång teoretisk läkarutbildning följt av ett läkarliv med kontinuerlig praktisk och teoretisk fortbildning. Dessutom sker en kontinuerlig lämplighetsprövning av både kollegor och formella myndigheter. Arbetet sker även under starka etiska principer. Det finns goda skäl till att ha dessa höga kompetenskrav på medarbetarna. Vården är nämligen en komplicerad verksamhet som kräver utbildning och erfarenhet. Detsamma borde även gälla de som leder den, men i dag behövs formellt ingen medicinsk kompetens eller erfarenhet från den verksamhet man leder. Det står så uttryckligen Socialstyrelsens föreskrifter, och det borde ändras.

3. Gör om riktade statsbidrag till generella och få in dem som en integrerad del av verksamhetsplaneringen. Ett riktat statsbidrag är ett finansiellt bidrag från staten till regioner, öronmärkt för ett visst ändamål. På så sätt kan politiker exempelvis satsa på en ”kömiljard” eller annan riktad satsning. Det låter kanske som en bra idé, men utöver nyckfullheten och kortsiktigheten i dessa bidrag kräver de även en ökad administration hos regionen, som måste hantera alla snäva och detaljerade villkor för att få bidragen. Och när de riktade bidragen växer, växer även administrationen. Efter att det riktade bidraget manglats genom den byråkratiska köttkvarnen ramlar en liten summa ner till vårdenheten. Det bidde ofta till slut bara en tummetott. En del av de riktade bidragens värde är således bara att få politiker att se handlingskraftiga ut samt att avlöna regionens administratörer.

ANNONS:

Ett vacker vision kan alltid förvandlas till en mardröm i genomförandet. Men genom dessa tre, enkla och väsentligen kostnadsfria förslag säkerställs att rätt kompetens sätts att leda vårdapparaten och att resurserna tillförs där de gör mest nytta, ute i verksamheten.

Det är politiker och tjänstemän som måste ta dessa nödvändiga beslut. Tyvärr innebär det att deras makt över vårdapparaten minskar.

Väldigt få personer med makt tycker om att abdikera. Därför är det upp till allmänheten att kräva detta av sina politiker, om de önskar en förbättrad vård.

Text

Göran Härdelin, läkare och civilingenjör i industriell ekonomi, Stockholm

Dela Skriv ut Rätta

Relaterade artiklar

Foto: Göran Billeson/TT

LEDARE

Ledare: Svenskar är mest missnöjda – men får bättre vård än de flesta

2023-07-26

ANNONS:

SPORT

Norsk totaldominans i sista loppet före VM: ”Tror de är i form för tidigt”

Uppdaterad 15:51 Publicerad 13:14

Velte Sjåstad Christiansen vann masstarten i Antholz där fem norrmän slutade topp-sex. Foto: Jonas Lindkvist

ANTHOLZ. Johannes Thingnes Bø stod på näsan i VM-genrepet i Antholz.

Ändå slutade fem norrmän topp-sex i söndagens masstart.

– Jag tror de är i form för tidigt, säger svenska skidskyttestjärnan Sebastian Samuelsson.

Lisa Edwinsson
Text

Jonas Lindkvist
Foto

Spara Dela

Sebastian Samuelsson är regerande världsmästare i masstart.

I veckans världscuptävlingar i Antholz har han dock haft det blytungt i skyttet. Men i det allra sista loppet före VM i februari studsade svensken tillbaka på skjutvallen, just i gulddisciplinen.

Bara två bom blev ett välbehövligt andningshål efter sju bom i kortdistansen och en straffrunda i singelmixedstafetten.

– Jag är väldigt nöjd med det, placeringen är inte den roligaste ändå (19:e) men det var väldigt skönt att få till det på vallen, säger Samuelsson till DN.

ANNONS:

Åkningen påverkades av den höga höjden – men kanske också av begynnande magproblem.

Det går magsjuka eller matförgiftning på det hotell där Samuelsson bor i Italien, avslöjade 26-åringen efter VM-genrepet. Som säkerhetsåtgärd får han nu egen transport till München, och eget hotellrum där, i väntan på skidskyttarnas hemresa under måndagen.

– Det bubblar lite i magen. Det är inte dåligt men inte 110 procent.

Martin Ponsiluoma (tre bom) blev 14:e i mål. Jesper Nelin

tangerade karriärens näst bästa resultat som sjua med två bom.

– Jag har vetat att jag har möjligheten att vara topp-tio på alla lopp, säger Nelin.

– Jag är jättenöjd.

Jesper Nelin – här tidigare i veckan i Antholz – blev bäste svensk som sjua i VM-genrepet. Foto: Jonas Lindkvist

Dagen och topplaceringarna tillhörde dock Norge, som tog en ny trippel i form av Vetle Sjåstad Christiansen, Johannes Dale Skjevdal och Vebjørn Sørum.

Ytterligare två norrmän slutade topp-sex.

– Jag tror att norrmännen är i form för tidigt, säger Samuelsson och skrattar till.

Storstjärnan Johannes Thingnes Bø kontrar med ett flin:

– Jag har inte sett Samuelsson sedan (världscuppremiären) i Östersund.

ANNONS:

Bø föll med ett magplask på första varvet och sköt fyra bom. Ändå slutade han femma.

– Jag stressade lite in till första skyttet, det blev en onödig röra.

Läs mer:

Halv VM-trupp presenterad – bara tre skidskytteherrar bra nog för tidig uttagning

Fortsatt skyttefiasko för Samuelsson i VM-genrepet: ”Det låser sig”

Ämnen i artikeln

Skidskytte Följ

Sebastian Samuelsson Följ

Martin Ponsiluoma Följ

Norge Följ

Text och foto

Lisa Edwinsson
lisa.edwinsson@dn.se Följ

Jonas Lindkvist Följ

Dela Skriv ut Rätta

Relaterade artiklar

Foto: Jonas Lindkvist

SPORT

Knäundersökning väntar Hanna Öberg inför VM: ”Ska kolla så allt är som det ska”

15:28

Foto: Anders Wiklund/TT

SPORT

Halv VM-trupp presenterad – bara tre skidskytteherrar bra nog för tidig uttagning

11:53

Foto: Jonas Lindkvist

SPORT

Fortsatt skyttefiasko för Samuelsson i VM-genrepet: ”Det låser sig”

I går 13:53

Chefredaktör och ansvarig utgivare: Peter Wolodarski | Redaktionschef: Anna Åberg | Vd: Anders Eriksson | Administrativ redaktionschef: Fredrik Björnsson | Biträdande redaktionschef: Matilda E Hanson | Utrikeschef: Pia Skagermark | Kulturchef: Björn Wiman | Politisk redaktör: Amanda Sokolnicki | Chef DN.se: Anna Kallenberg
Dagens Nyheter – en del av Bonnier News
Bonnier News org.nr 559080-0917
© Dagens Nyheter AB 2024

Punkten efter Dagens Nyheter har funnits med allt sedan det första numret 23 december 1864. Grundaren Rudolf Wall lär ha satt dit den med tanken att Dagens Nyheter inte bara är ett namn. Det är också en avslutad mening, ett konstaterande av vad som hänt. Därför sätter vi punkt även i vår tid.

DAGENS NYHETER.
För en upplyst värld.